

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Qualis gratia conferatur per Sacramenta nouæ legis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

sufficit cum Baptismo in voto, licet re ipsa non habeatur: Baptismus vero in adulto sine fide, & conuersione interna non sufficit. Ad quartum, respondetur in primis cum Decano *vbi supra pag. 27. & sequentibus*, non in omni sacramento esse verbum promissionis explicitum; nam qui dicit in Vnctione: *Indulgent tibi Deus*, &c. non explicat promissionem, sed petitionem. Deinde etsi adulto sit necessaria fides, ut digne suscipiat, non tamen paruulo; sed neque adulto est necessaria fides, qua credat, sibi remissa esse peccata per Christum, sed qua credat in Christum. Sic enim Philippus *Act. 8.* quando baptizauit Eunuchum, solum interrogauit de fide, qua crederet Iesum Christum esse Filium Dei. Ad quintum, res illae sensibiles non sunt causae principales, sed instrumentales ad mundandam animam; quo pacto res materiales possunt concurrere. Ad sextum, non dedecet Diuinam Maiestatem eligere media, quae ipse voluerit, ad salutem hominum; ipse enim potest ea media applicare infallibiliter suis electis. Ad septimum; Hieronymus vult, Deum solum esse causam principalem iustificationis, non excludit verò alias, quae sint instrumenta, praesertim si non concurrant physice, sed moraliter. Ad octauum; Augustinus dicit, Deum immediate illuminare; non tamen decipere, nisi mediis aliis. Vbi non dicit Augustinus, Deum nunquam illuminare mediare; scilicet enim illuminat nos, mediis Angelis, atque etiam aliis hominibus. Ad nonum; illi Patres loquuntur de virtute principali, vel virtute etiam physica, quae est sola potentia Dei, ut dicemus infra *sect. 5.* Adduci etiam solet Augustinus *tract. 80. in Ioannem*, dicens: *Vnde tanta virtus aquae, ut corpus tangas, & cor abluit, nisi faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur*? Sed de sensu eorum verborum diximus supra *disp. 2. sect. 4.*

SECTIO III.

Qualis gratia conferatur per Sacramenta nouae legis?

17. *Supponimus, aliqua sacramenta conferre primam gratiam, idque habere per se, & ex sua primaria institutione; an verò omnia possint conferre saltem per accidens primam gratiam, non est huius loci; pertinet enim ad tractatum de singulis sacramentis in speciali; vbi etiam tractatur illa quaestio, an sacramenta, recedente fictione, conferant gratiam, quam in prima collatione propter obiectionem non contulerunt. De primo tamen puncto dicemus agentes de sacramento Eucharistiae; de secundo autem infra *disp. 9. sect. 3. & seqq.* Similiter non est huius loci quaestio illa, an sacramenta ad effectum gratiae requirant aliquam dispositionem in homine adulto, & qualem? his ergo praetermissis, quaestio propria huius loci est, quidnam intelligatur per gratiam sacramentalem, quam sacramenta conferunt? An sola gratia habitualis ut sic, an talis gratia, vel cum tali respectu, aut cum alio habitu peculiari, &c.*

18. *Multa circumferuntur sententiae. Prima est, praeter gratiam habitualem conferri per sacramenta habitum quandam specialem ad tales actus; v.g. in sacramento Confirmationis habitum specialem ad profitendam fidem in praesentia tyranni, in sacramento Ordinis habitum specialem ad deuotè, & pie exercendos actus Ordinis; & sic de aliis sacramentis. Haec tribuitur Paludano in *4. d. 2. q. 3.* Alij videbantur ponere diuersitatem in ipsa gratia habituali, quae confertur per sacramenta; ita ut gratia data per sacramentum sit diuersa intrinsece à gratia, quae datur per bona opera; quam sententiam re-*

fert Bonauentura in *4. d. 1. in princ. q. 6.* cui sententiae fauere videntur illi etiam, qui dicunt, gratiam sacramentalem differre in hoc à gratia non sacramentali, quòd haec solum sit ad bene operandum, illa verò sit gratia curatiua, & supponens infirmitatem peccati, à qua debeat hominem sanare. Alij dicunt, gratiam sacramentalem asserre secum quamdam qualitatē peculiarem, quae in aliquibus sacramentis est character, in aliis verò est ornatus animae; quam sententiam tuetur Capreolus, licet hi omnes valde confuse loquantur, & plures eorum possint facile ad communem sententiam reduci.

Communis ergo sententia docet, gratiam sacramentalem super gratiam habitualem addere solum specialia auxilia Diuina ad aliquos actus peculiares, in ordine, ad quos dirigitur peculiariter tale sacramentum; v.g. in sacramento Confirmationis datur gratia habitualis cum speciali titulo, & iure ad auxilia Diuina, quibus fidem Christianam liberè, & audacter profiteatur, & sic de aliis. Quam sententiam videtur docere S. Thom. in *praesenti art. 2.* & cum ipso ceteri. Videantur Suarez, Valq. & alij recentiores in praesenti, quam ego etiam ut veriore amplector.

Probat primum ex Bernardo in sermone de Cena Domini, ante medium; vbi supponit, diuersis sacramentis diuersas gratias correspondere; & in speciali tribuit Eucharistiae, quòd non sentiamus adeò vehementes tentationes irae, inuidiae, luxuriae, &c. quòd quidem non facit Eucharistia immediate, sed mediantibus auxiliis; quòd idem cum proportionem docet de aliis sacramentis in ordine ad alios effectus. Ratione verò probatur quia hoc pacto intelligitur sufficienter differentia gratiae sacramentalis, dicendo, illam non differre ab alia gratia physice in sua entitate, sed solum esse moraliter diuersam, propter titulum quem affert ad peculiaria auxilia. Nec potest assignari, quid aliud addat, nisi hoc; nam quicumque habitus superaddatur, superfluous est; gratia enim habitualis affert secum habitus infusos omnium virtutum, & ad omnes actus supernaturales, qui in qualibet materia fieri possunt; quare homo iustus etiam non confirmatus habet habitum infusum, quo possit profiteri fidem. Nec sufficit dicere, quòd idem habitus datur in excellentiori gradu homini confirmato; quia habitus infusi sequuntur mensuram intensiōis gratiae habitualis, quae cum possit esse intensior in homine non confirmato, quàm sit in aliquo confirmato, habebit etiam eandem intentionem ille alius habitus. Tota ergo differentia debet reduci ad auxilia actualia, & ad eorum exigentiam, quae facit esse diuersas extrinsece illas gratias.

Contra hanc communem doctrinam, & eius probationem, in qua nostri recentiores conuiescunt, duplex potest esse difficultas. Prima est retorquendo argumentum, si enim fieri possit, melius intelligitur differentia gratiae sacramentalis à non sacramentali, ponendo diuersitatem intrinsecam inter ipsas gratias: sicut enim homo sanctificatur intrinsece per gratiam, per quam accipit ius intrinsecum, & physicum ad gloriam, & per quam habet radicem, & principium intrinsecum habituum infusorum; & sicut sacramenta causant characterem physicum, per quem homo intrinsece signetur, & habeat potestatem ad aliquos actus sacramentales: sic esset congruentius, si acciperet aliquid intrinsecum & physicum quo intrinsece ordinaretur ad talia auxilia, & non solum ex decreto extrinseco Dei. Hoc autē absque inconuenienti dici posset, si ponatur ipsa gratia sacramentalis in sua entitate diuersa à gratia non sacramentali, & habens peculiarem ordinem & exigentiam ad talia auxilia; ex quo non arguitur differentia

Tertia sententia ponit quandam qualitatem.

19.

Communis sententia ponit specialia auxilia.
Explicitatur exemplo Confirmationis.

S. Thom.

20.

Probat primum ex D. Bernardo.

Vnde illa gratia sunt tantum diuersae extrinsece.

21.

Duplex difficultas contra hanc doctrinam.
Prima est retorquendo argumentum.

differentia specifica inter utramque gratiam, sed solum indiuidualis, & materialis, quia sicut vnum lumen gloriæ non differt specie ab alio, licet habeat determinatum, & specialem ordinem ad videndas has creaturas in Verbo, sed solum differt numero, eod quod totum illud ordinetur ad videndum melius ipsum Deum, qui solus est obiectum formale; sic dici posset, exigentiam gratiæ in ordine ad hæc auxilia, vel illa esse solum materiale, & indiuiduale, eod quod totum hoc ordinetur ad sanctitatem bonorum operum, quibus homo æternam beatitudinem promereatur. Et quidem S. Thomas *hoc art. 2. in corpore*, videtur æquiparare ordinem ad hæc auxilia cum ordine, quem habet gratia ad habitus virtutum; quare cum ordo gratiæ ad habitus infusus sit in eius sententia ordo intrinsecus, & physicus, consequens est, quod ordo, quem habet hæc peculiaris gratia ad talia auxilia, debeat esse intrinsecus, & non solum ex decreto Dei.

22.
Secunda difficultas est in
connexionem
meriti.

Secunda difficultas est; quia posita illa solum connexionem extrinsecam ex Decreto Dei non apparet, quomodo dicatur proprie, & in rigore, hominem per gratiam ipsam habitualem, quam recipit in sacramento, sanctificari, & perfici ad tales operationes, pro ut vera dicendum est; hoc enim sonare videntur verba sacramentalia, qualia sunt illa in ordinatione Diaconi: *Accipe Spiritum sanctum ad resistendum Diabolo & temptationibus eius*, &c. & illa in ordinatione Presbyteri: *Accipe Spiritum sanctum; quorum remisit peccata, remittuntur eis*, &c. ex quibus colligunt communiter Doctores, per ordinationem conferri gratiam habitualem, quam significat acceptio Spiritus sancti. Cum ergo Spiritus sanctus seu gratia habitualis detur ad resistendum diabolo, seu ad sanctè exercendum ministerium illud, & ad sanctè ministrandum sacramentum Pœnitentiæ; oportet concedere, gratiam ipsam habitualem conducere ad hoc ipsum, & asserere secum auxilia, & inspirationes ad eum finem. Hoc autem non bene intelligitur, si Deus ex solo suo beneplacito, & absque vlla exigentia ipsius gratiæ det illa auxilia, posito sacramento, quia tunc non magis conduceret gratia, & Spiritus sanctus, qui datur in sacramento ad eum finem, quam si daretur lignum, vel lapis, quo posito Deus decreuisset conferre auxilia; siquidem gratia non magis ex se exigeret illa auxilia, quam lignum vel lapis. Melius ergo, & congruentius dicitur, ipsam gratiam habitualem, quæ datur in sacramento, ex sua indiuiduatione esse talem, ut exigat talia auxilia, atque adeo per ipsam sanctificari hominem ad tales operationes peculiariter bene exercendas.

23.
Respondetur
ad primam
difficultatem.

Ad primam difficultatem, quidquid sit, an diuersitas gratiæ habitualis repugnet, dicendum videtur, in presenti non esse admittendam. Primum, quia, si gratia sacramentalis haberet illud prædicatum intrinsecum, quod non habet gratia non sacramentalis, sequeretur, non posse ex utraque resultare vnam gratiam intensam; quia licet sit probabile, quod gradus intentionis in qualitate non sunt omnino homogenei, sed habeant aliquam heterogeneitatem; illa tamen heterogeneitas non est in ordine ad alia prædicata, sed solum quatenus vnus est primus gradus, alius secundus, alius tertius, &c. quem ordinem habent intrinsecè per suam entitatem; ceterum non potest fieri intensio ex vna parte cognitionis, v.g. quæ repræsentet Petrum, & ex alia, quæ repræsentet Paulum; nam intensio tota est circa idem subiectum, & circa idem obiectum; circa idem enim intenditur qualitas; circa diuersa verò non intenditur, sed extenditur; quare si homo haberet

gratiam ut quatuor, comparatam bonis operibus, quæ non haberet illam exigentiam intrinsecam ad talia auxilia, & postea aduenirent alij duo gradus gratiæ sacramentalis habentis talem exigentiam specialem, non posset fieri vna gratia intensio ut sex ex utraque; nam duo posteriores gradus non intenderent, sed extenderent priores quasi ad nouum obiectum, scilicet ad talia auxilia, & tales operationes diuersas; ergo non possumus admittere in gratia sacramentali illam varietatem intrinsecam, quia omnis gratia sacramentalis de facto potest facere intentionem cum alia non sacramentali præcedenti, vel subsequenti.

Dices, posse id explicari iuxta doctrinam à nobis traditam *tom. 1. de Incarnatione disp. 6. sect. 2.* ubi diximus, augmentum gratiæ aliquando fieri non per maiorem intensiorem gratiæ præcedentis, sed per commutationem illius in aliam substantialiter perfectiorem; ut si præcedens datur ius ad lumen gloriæ & visionem centum creaturarum in Deo, commutetur in aliam, quæ det ius ad visionem mille creaturarum, vel centum perfectiorum in Deo, quæ sanè gratia non posset facere intensiorem cum præcedenti. Sic ergo posset gratia præcedens, adueniente sacramento, non intendi, sed commutari in aliam perfectiorem habentem speciale ius ad talia auxilia.

Sed contra hoc est; quia in primis gratia illa sacramentalis semel producta posset, quantum est ex se, postea intendi per gratiam acquisitam meritis; illud autem augmentum, vel haberet eundem ordinem, & titulum ad auxilia specialia, vel non; si dicas primum; ergo illud etiam augmentum esset gratia sacramentalis, licet non daretur intuitu sacramenti, sed propter merita; si dicas secundum; ergo illud augmentum non faceret intensiorem cum gratia præcedenti sacramentali; quia priores gradus exigent talia auxilia specialia, ad quæ posteriores gradus non haberent talem ordinem, aut exigentiam. Vnde nec satisfacit, si dicas, gratiam illam sacramentalem postea aduenientibus meritis, non manere eandem, sed commutari in aliam perfectiorem: hoc, inquam, eodem modo impugnatur; nam illa alia gratia, quæ postea resultat respondens sacramentum, & meritis sequentibus, vel tota habet talem exigentiam ad illa auxilia specialia sacramentalia, vel non; si dicas primum, habetur ergo absque nouo sacramento maior, vel melior exigentia illorum auxiliorum, quam antea; cum tota gratia subsequens, & totum eius augmentum, dandum per totam vitam, habeat semper talem exigentiam specialem auxiliorum; si verò dicas secundum; ergo illa etiam secunda gratia, quoad partem sui habebit talem exigentiam, & quoad partem, non habebit, & per consequens non poterit conflare ex utraque vna gratia, etiam per intensiorem, sed duplex.

Secundò, non potest explicari, qualis sit illa specialis exigentia intrinseca huic gratiæ; nam vel exigat gratia sacramenti Confirmationis, v.g. quod adueniente occasione, & interrogatione tyranni, hic homo habeat auxilium efficax ad confitendam fidem: & hoc non potest dici, quia experientia constat, non deberi ex Sacramentis talia auxilia efficacia; multi enim post accepta sacramenta deficiunt. Vel solum exigit, quod in illa occasione detur auxilium sufficiens; & hoc est quidem commune omni gratiæ habituali; nam eo ipso, quod eleuat hominem, & constituit in statu supernaturali, exigit quod quoties proponitur sufficienter obiectum, & adest occasio operandi, detur illi concursus proportionatus ad hoc, ut operetur circa illud per actus supernaturales;

24.
Instantia.

25.
Distinguitur.

26.
Secundò respondetur.

supernaturales; & per consequens vt excitentur motiua fidei sufficienter ad mouendum, & omnia, quæ requiruntur in actu primo: ergo illa exigentia auxilij sufficientis non est prædicatum proprium solius gratiæ sacramentalis. Vel denique exigit illa illa gratia auxilia, non quidem determinatè efficacia, sed tamen abundantiora, & intensiora, quàm aliàs deberentur. Et quidem nec hoc potest esse connaturale, & intrinsecum gratiæ habituali; quia cum gratia sit quasi prima essentia, & natura in ordine supernaturali, à qua fluunt alij habitus, quasi eius passiones, consequens est, vt exigit eos in eadem mensura intensiōis, in qua est ipsa gratia, non in maioribus etiam operationes, seu actus supernaturales non potest exigere ex natura sua in maiori intensiōe, quia cum non ordinetur ad actus, nisi mediis potentiis, seu habitibus infusis, non potest ex natura sua exigere actus intensiores, quàm habitus; ergo solum exigit auxilia eiusdem intensiōis, & proportionis, atque adeò non intensiora, sed qualia iuxta vires, & attentionem præsentem possunt elici ab intellectu, & voluntate circa obiecta propoſita: non ergo apparet, qualis sit illa exigentia physica, & intrinseca gratiæ sacramentalis.

Bene autem
explicatur in
supra senten-
tia.

27.
Responsio ad
secundam dis-
tinctionem.
Probat per pri-
mi.

Secundum pro-
bat.

Si autem ponatur exigentia extrinseca ex decreto Diuino, potest bene explicari dicendo, quòd gratia sacramenti Confirmationis, v. g. licet ipsa in se sit vt duo; provt tamen collata est per tale sacramentum à Deo, exigit ea ordinatione Diuina, quòd homini Confirmato dentur, occurrente occasione, auxilia abundantiora, & intensiora ad profitendam fidem nam licet ex se, & intrinsece non habeat talem exigentiam, potest tamen illam habere extrinsece ex suppositione ordinationis Diuinæ.

Ad secundam verò difficultatem fatemur, per gratiam habitualem, quæ datur in sacramento, sanctificari hominem in ordine ad tales effectus; nec habere se illam gratiam, sicut lignum, aut lapidem, quem Deus poneret ad illos effectus. Primò, quia omnis gratia habitualis de se (vt diximus) exigit auxilia ad resistendum temptationibus, & ad bene operandum in qualibet materia; quare poterit Deus dare hanc gratiam hinc, & nunc generali quidem intentione propter omnem operationem bonam, peculiari autem, & magis speciali propter operationes honestas in tali materia, ad quas etiam petit auxilia hæc gratia, & ideo ex intentione Dei datur magis propter hæc auxilia, quàm propter alia. Secundò, licet hæc gratia ex se non exigit auxilia intensiora suis habitibus, negari tamen non potest, quòd homo iustus per sua bona opera possit mereri de congruo talia auxilia intensiora; similiter ipse homo iustus, sicut est obiectum congruum amicitie Diuinæ, sic etiam est talis, cui Deus congruè, & rationabiliter possit conferre auxilia illa abundantiora, & intensiora, nam in amicum talia beneficia congruè conferuntur; affert ergo gratia habitualis homini hanc congruitatem, quam non habebat prius etiam in ordine ad auxilia intensiora; quam congruitatem non affert lignum, vel lapis: vnde respectu eorum donorum, & auxiliorum non se habebit gratia per accidens, sed per se, & vt radix saltem congrua, cuius intuitu conferantur. Ad hoc ergo datur in sacramento illa gratia habitualis, scilicet vt sit radix exigens physice, & quasi ex debito auxilia ordinaria, & vt sit radix congrua; ratione cuius Deus det auxilia maiora in tali materia, quæ ideo dicuntur dari mediante gratia habituali, licet non habeat peculiarem exigentiam talium auxiliorum.

28.

Possumus autem hoc declarare exemplo ipsius

gratiæ habitualis in ordine ad tollenda peccata venialia; nam licet gratia secundum se non habeat repugnantiam cum peccato veniali, provt tamen confertur in sacramento Pœnitentiæ ad mundandum hominem à culpis venialibus, quas rite confessus est, habet repugnantiam cum illis, & datur ad mundandum hominem à culpis venialibus, quas rite confessus est, habet repugnantiam cum illis, & datur ad mundandum hominem ab illis; quia nimirum ipsa entitas gratiæ, licet non repugnet formaliter cum illis, ex se tamen, quando confertur, affert nouum titulum ad condonationem aliquarum offensarum leuium, reddit enim hominem magis charum, & amicum Deo; quoties autem aliquis magis arctam amicitiam contrahit cum amico, solet illi aliquas leues noxas condonare; affert etiam titulum congruitatis, vt Deus intuitu illius arctioris amicitie condonet homini omnes offensas præteritas, quæ condonatio fit aliquo modo, mediante illa gratia, quæ ideo dicitur dari in sacramento ad mundandum hominem à culpis venialibus. Sic etiam dicimus, dari gratiam in sacramentis ad hoc vt homo per ipsam fiat habilior, & promptior ad resistendum talibus temptationibus, vel operandum in tali materia; quia Deus intuitu illius gratiæ habitualis confert homini auxilia, quibus facilius possit elicere illas operationes honestas, & ad hunc potissimum finem dat homini gratiam habitualem, vt habeat titulum nouum, cuius intuitu det talia auxilia gratiæ actualis.

Hinc infero primò contra aliquos recentiores, eiusmodi auxilia, & effectus gratiæ sacramentalis non deberi homini non accipienti in sacramento gratiam habitualem, vel qui acceptam perdidit. Cum enim dentur, mediâ gratiâ habituali, tamquam radice aliquo modo eos exigente; ablata gratia non debentur. Quod videntur supponere communiter Theologi, & expresse Suarez in præsentia disp. 7. sect. 4. §. secundo colligitur. & Henriquez lib. 1. de sacramentis, in genere, c. 11. n. 5. & 8. infert, eiusmodi gratiam auxiliorum recuperari per pœnitentiam, quando aliquis gratiam habitualem in sacramento acceptam postea peccato perdidit; quia illud ius ad auxilia consequitur gratiam habitualem in sacramento collatam, ita vt cum ipsa amittatur, & cum ipsa resurgat. Quod videtur esse iuxta mentem Cypriani *serm. de Ablutione pedum*, vbi inter alia sic ait: *Deus reuersis dat, vt iterum possint eis sacramenta prodesse, quorum, si pœnitentia non subesset, nullo modo deinceps experiri possent effectum.* Et quidem doctrina huius corollarij videtur esse iuxta mentem fidelium, quia sacramenta cum obice suscepta existimant esse inutelia, atque adeò nullam asserre sanitatem, imò potius morbum, & mortem, provt Ecclesia canit de Eucharistia in peccato suscepta: *Mors est malis, vita bonis*, ergo non affert tunc ius ad auxilia vberiora; nam si hoc afferreret, aliquam afferreret sanitatem; illa enim sunt auxilia gratiæ sanantis, & per consequens per multas communionis in peccato haberet homo plurima auxilia ad resurgendum, & non peccandum, cuius oppositum omnes credunt. Hoc etiam sonant verba illa supra relata formæ sacramentalis in Diaconatu: *Accipe Spiritum sanctum ad resistendum diabolo, & temptationibus eius.* vbi auxilia ad resistendum diabolo non promittuntur, nisi per aduentum Spiritus sancti, qui non aduenit, nisi per infusionem gratiæ habitualis. Hinc autem colligitur, sicut non adueniente gratia, non acquiritur illud ius ad auxilia; sic abeunte eadem gratiâ per peccatum, amitti etiam illud ius, qui eadem est vtriusque connexio in conseruatione, ac in pri-

Declaratio
exemplo pec-
cati venialis
quod remittitur.

29.
Colligitur ex
dictis.

Suarez.
Henriquez.
Quod cum
gratiâ perdi-
tur, cum ea-
dem postea re-
cuperatur.

Cypriani

Probat per hæc
illatio ex me-
re fidelium.

Concluditur.

ma introductione, eum nulla sit ratio disparitatis.

30. *Instantia.* Sed dicit aliquis: si hi effectus sacramentales impediuntur per superueniens peccatum; ergo ille, qui suscepit sacramentum, & postea peccauit, tenetur sub nouo peccato ad confitendum statim, vel ad habendam contritionem, vt iustificetur, ne ponat obicem illis nouis effectibus sacramenti, quod suscipit, qui impediuntur per statum peccati. Respondetur negando sequelam; non enim tenetur homo ad auferendum obicem omnibus effectibus sacramentis; satis est, quando confertur sacramentum, curare, ne sit obex eius effectui principali. Sic enim penitens non peccat postea, si tempore, quo implet penitentiam impositam, sit in peccato, & per accidens impediatur effectus illius satisfactionis sacramentalis; sicut & ille, qui accepit in gratia Eucharistiam, & peccauit lethaliter, dum adhuc eam habebat in stomacho, non tenetur sub mortali ad procurandam statim iustificationem, ne impediatur nouos effectus gratiae, quos sacramentum, dum est in stomacho, continet operatur, iuxta aliquorum sententiam: sic nec in presenti tenetur homo auferre obicem omnibus auxiliis, quae possunt dari intuitu sacramenti suscepti, sed sufficit abstulisse obicem effectus principaliori, nempe gratiae habituali.

31. *Inferitur secundum.* Infero secundum, hos effectus non ita esse sacramentis alligatos, vt sine sacramento obtineri non possint, & de facto non obtineantur: contingit enim plures sine sacramento Confirmationis habere auxilia uberiora ad profitendam fidem; & sic de aliis sacramentis: nam illa auxilia sunt dona Dei, qui licet ea promiserit accipientibus sacramenta, non negauit non accipientibus; sicut etiam ipsam gratiam habitualement, quam Deus promisit accipientibus sacramenta, dat extra sacramenta in multis casibus. Dicunt aliqui, hanc gratiam auxiliorum specialium nunquam dari, nisi per sacramenta in re, vel saltem in voto. Sed contra; quia si sermo est de voto explicito, hoc est manifeste contra experientiam; multi enim, qui non habent votum, aut propositum suscipiendi Confirmationem, nec illius recordantur, accipiunt auxilia Dei abundantissima ad profitendam fidem; si verò sermo sit de voto implicito, non videtur habere locum in praesenti materia: nam sacramentum in voto tunc dicitur operari, quando effectus habetur per aliquid, in quo includitur implicitè desiderium, aut propositum recipiendi illius sacramenti, qualis est contritio, in qua includitur implicitè propositum seruandi omnia praecepta, & per consequens confitendi, cum detur praeceptum Confessionis; atqui non datur tale praeceptum graue Confirmationis, nec etiam Extremae vnctionis iuxta veriorum sententiam; ergo nec in contritione, nec in alio actu simili continetur votum implicitum horum Sacramentorum.

SECTIO IV.

Utrum Sacramenta nouae legis causent physicè, vel moraliter gratiam?

32. *Suarez, Valquez.* Quæstio celebris est, & quam sua contentione, & disputatione celebriorem reddiderunt P. Suarez, & P. Valquez in praesenti, & aliis in locis, praesertim ille tom. 1. in 3. p. disp. 31. sect. 6. in posteriori editione; hic verò 1. p. disp. 176. Nos longiorem controuersiam ad breuitatem reducere, & quantum fieri poterit, in hac quaestione ab aliis difficilius abstinere curabimus.

Suppono primò, non esse quaestionem de sacra-

mento completè sumpto secundum totum; quod includit in ratione sacramenti. Nam vt sic, omnia sacramenta causant aliquo modo physicè gratiam. Sacramentum enim, vt supra vidimus, pro formali includit etiam institutionem Diuinam, à qua formaliter habet esse signum practicum infallibile gratiae; institutio autem Diuina est actus, seu decretum aliquod diuinæ voluntatis; quod quidem aliquo modo concurret physicè ad ponendam gratiam; ab illo enim decreto suo mouetur voluntas Diuina, vel sicut ab intentione, vel sicut ab actu imperante, vel alio simili modo ad voluntatem producendi gratiam hic & nunc; qui modus concurrendi est physicus, vt constat; nam intentio non concurret solum moraliter, sed physicè ad electionem mediorum; & actus imperans ad actum imperatum, siue ille concursus sit propriè causæ efficientis, siue in genere causæ formalis, seu dispositionis; semper tamen in aliquo genere physico; ergo sacramentum ex ea saltem parte, qua includit Diuinam institutionem, potest dici, quod concurret physicè ad gratiam ponendam. Controuersia itaque non est de sacramento adaequatè accepto, sed de sacramento pro materiali; hoc est, de illo, quod subest institutioni Diuinæ, an ipsa sacramenta materialiter, & specificatiuè accepta concurrant vt causæ physicae, vel solum vt causæ morales.

Suppono secundò, neque etiam esse quaestionem, an sacramenta sint causæ morales gratiae: Omnes enim debent fateri ea de facto habere eiusmodi causalitatem moralem, siue solum, siue simul cum causatione physica. Nam causæ moralis est, quæ mouet agens physicum ad volendum operari: sacramenta autem posita mouent proculdubio Deum, vt velit producere gratiam, siue ipse solus, siue simul cum ipso sacramento; nam sunt conditiones, sub quibus Deus promisit gratiam: debitor autem, qui sub conditione promittit, mouetur ab ipsa conditione posita ad volendum dare, quod promittit. Sunt item actiones, & operationes Christi per suos ministros, vt postea videbimus, quibus representat Deo sua merita, vt obtineat gratiam pro hominibus; quæ proculdubio habent maximam vim ad mouendum Deum; habent ergo totum, quod requiritur ad causandam moraliter gratiam, & alios effectus. Quæstio itaque non est, an sint causæ morales gratiae; sed an causent solum moraliter, vel simul etiam physicè suos effectus.

33. *Supponitur secundum non quæritur an causent moraliter.* Duplex ergo sententia est; ytraque satis communis. Prima affirmat, sacramenta habere influxum physicum instrumentalem, quo physicè producant gratiam in recipiente sacramentum. Hanc sequuntur ferè Thomistæ, & alij, quos refert, & sequitur Suarez: secunda sententia negat influxum physicum, & concedit solum morale, quatenus sacramenta ex Diuina institutione habent vim mouendi Deum infallibiliter ad dandam gratiam. Hanc tenent alij plures, quos refert, & sequitur Valquez, qui late probat, nec potuisse id diuinitus ita fieri, vt res, quæ ex se non habent virtutem, ad aliquem effectum producendum, nec vllam cum ipso proportionem, ex solo beneplacito Diuino illum physicè producant. Eandem tenet P. Salas disp. 24. de legib. sect. 6. n. 37. *34. Duplex sententia, prima est Suarez, affirmans concurrere physicè.* Ego pro nunc à quaestione Philosophica omnino abstinco, an scilicet detur in rebus omnibus illa potentia obediencialis actiua, qua eleuari possint ad producendum quodlibet aliud; independentem enim ab eo principio, & admissa potentia illa obedienciali actiua, negatiua pars multò magis mihi placet, loquendo de facto, non quia fieri non posset, sed quia non expedit, nec est sufficiens fundamentum